

คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Characteristics of Teachers on Professional Ethics of Master Degree Students

in Curriculum and Instruction at Vongchavalitkul University

พินโย พรหมเมือง* ฐิติยา เรือนนระการ** และวิชิต ทองประเสริฐ***

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล*

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล**

กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย***

Pinayo Prommuang* Thitiya Ruennakarn** and Wichit Thongprasert***

Lecturer, Faculty of Education in Curriculum and Instruction, Vongchavalitkul University*

Lecturer, Faculty of Education in Curriculum and Instruction, Vongchavalitkul University**

Committee and Secretary, Mahamakut Buddhist University Knowledge Management Committee***

Corresponding author E-mail: pinayo_pro@vu.ac.th

(Received: January 31, 2019; Revised: June 6, 2019; Accepted: June 28, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา และนักเรียน จำนวน 91 คน ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวม นักศึกษาของมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลมีคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบจรรยาบรรณวิชาชีพครู พบว่า ในภาพรวมปัจจัยทางด้านเพศ มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของครู, จรรยาบรรณวิชาชีพครู, นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

Abstract

The objectives of this research paper were to study and compare characteristics of teachers on professional ethics of Graduate Students. The samples were 91 directors and teacher mentors, master degree graduates and school students in semester 1 of the academic year 2018. The research instrument was the questionnaire. Statistics to be used in this research consisted of percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings revealed that characteristics of teachers on professional ethics of Graduate students were at the high level in the overall picture. A comparison of characteristics of

teachers on professional ethics of Graduate Students revealed that sex of respondents had not statistically significant differences in the overall picture.

Keywords: Characteristics of teachers, Professional ethics, Graduate student

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับครูไว้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสติปัญญาของเยาวชนในชาติ ครูเป็นบุคคลที่สำคัญและมีความอย่างมากต่อกระบวนการให้การศึกษา เพราะถ้าปราศจากครู ซึ่งเป็นครูสอน การศึกษาหาความรู้ของเยาวชน จะมีความยากลำบากขึ้น ต้องใช้เวลานานมากในการเรียนรู้ แต่ถ้าได้ครูผู้สอนที่ดี มีความตั้งใจสอน และมีความรู้ดี มีวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมย่อมจะช่วยให้การศึกษابรรลุเป้าหมายได้สะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น (Kowitho (Yothachan), 2015) ซึ่งพระราชดำริของพระองค์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน คือ ครูให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (cited in Sangraksa, 2011) ที่บัญญัติไว้ว่า มุ่งพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพียงพร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม จิตวิญญาณ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์นั้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป คือ การศึกษา การให้ความรู้ผ่านสถาบันการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นสิ่งทีคนในสังคมหวังพึ่งพาให้เป็นปัจจัยนำไปสู่การแก้ไขและป้องกันภาวะวิกฤตด้านาประการ ทั้งนี้เพราะการศึกษามีหน้าที่สร้างหรือพัฒนาคนให้เป็นคนดี เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ (Chalakbang, 2016; Kaensan, 2017) บุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด และถือเป็นบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน คือ ครู อาจารย์ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของระบบการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต หากประเทศใดที่มีครูมีคุณภาพ ย่อมเป็นเครื่องรับประกันได้ถึงแนวโน้มในการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพครูจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าในการปลูกฝังทั้งวิชาความรู้และความประพฤติแก่เด็กและเยาวชน (Michusom, 2017) ถ้าครูผู้สอนยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และเต็มความสามารถ คุณภาพของผู้เรียนก็คงจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติไว้ว่า มุ่งพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพียงพร้อมด้วยความรู้ คุณธรรม จิตวิญญาณ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ (Charoensuk, 2016) ฉะนั้น ผู้ที่ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องประกอบวิชาชีพด้วยความรัก และชื่นชมในความสำเร็จของวิชาชีพ มีจิตสำนึกในการธำรงปกป้อง และรักษาเกียรติภูมิของวิชาชีพของตน ไม่ให้ใครมาดูหมิ่นดูแคลน หรือเหยียดหยาม ทำให้สถานะของวิชาชีพตกต่ำหรือมัวหมอง (Tidta and Chantharapanya, 2015) ด้วยเหตุนี้ จึงเรียกครูที่ทำหน้าที่ได้ดีทั้งการสอนและการอบรมว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ (Wongdhamma, 2012 cited in Kaensan, 2017)

คำว่า จิตวิญญาณเป็นเอกัตตาหรือปัจเจกบุคคล เป็นตัวตนที่ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่เกิดจากความคิด ความรู้สึก และการตัดสินใจที่สะท้อนให้เห็นความปรารถนาของตนเองทำให้เกิดความเชื่อนำไปสู่พฤติกรรม หรือการปฏิบัติ การมีคุณธรรมจริยธรรม มโนธรรมรู้จักผิดชอบชั่วดี (Somkamlang, 2013 cited in Kaensan, 2017) จิตวิญญาณ ความเป็นครูจึงสะท้อนถึงการมีหัวใจเพื่อศิษย์ กล่าวคือ การตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี การทุ่มเท มุ่งมั่นที่จะพัฒนางานให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ การมีเมตตาและหวังดีต่อศิษย์ จิตวิญญาณความเป็นครู มีความสัมพันธ์กับครูมืออาชีพ เพราะว่าการที่จะเป็นครูมืออาชีพนั้น ใจหรือจิตและวิญญาณจะต้องมาเป็นอันดับแรก เมื่อมีใจให้กับงานสอน งานพัฒนานักเรียน ก็เกิดความรัก ความศรัทธาและการยึดมั่นในอุดมการณ์แห่งวิชาชีพ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องหากจะสรุปประโยชน์ของจิตวิญญาณของความเป็นครูมีผลดี 7 ประการ ดังนี้ (Chalakbang, 2016; Kaensan, 2017)

1. ช่วยพัฒนาหรือยกระดับความคิดและทักษะที่จำเป็นในการสอน
2. มีศีลธรรม คุณธรรม และมีความรับผิดชอบมากขึ้น
3. มีความยืดหยุ่นและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงมากขึ้น
4. มองนักเรียนว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพ
5. มีแรงจูงใจให้แสดงภาวะผู้นำออกมาเพิ่มขึ้น
6. มีความสุขและมีความภาคภูมิใจในอาชีพครู
7. ได้รับการยอมรับและความศรัทธาจากผู้พบเห็น

การพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูนั้น ควรเริ่มต้นพัฒนาตั้งแต่ขณะเป็นนักศึกษา ผ่านระบบการจัดการศึกษา เพราะการสร้างบัณฑิตให้เป็นคนเก่งและคนดี เป็นความปรารถนาและความใฝ่ฝันของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง สถาบันอุดมศึกษาจึงพยายามดำเนินการทุกวิถีทางที่จะให้นิสิตนักศึกษาของตนเป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม ด้วยการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติคุณธรรมจริยธรรมเป็นทักษะอันดับแรกในการจัดการเรียนการสอน ส่วนทักษะด้านความรู้เป็นทักษะรองลงมา นอกจากนี้ ทุกมหาวิทยาลัยยังเปิดรายวิชาที่สร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นักศึกษา มากขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในรายวิชาเรียนต่างๆ ที่เปิดสอนอยู่ รวมทั้งจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างหรือพัฒนาจริยธรรมควบคู่กันไปด้วย (Rueangwit, 2016) มีงานวิจัยเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ช่วงของการพัฒนาครูที่ดีที่สุดคือ พัฒนาในระหว่างเรียน และพัฒนาในระดับปฏิบัติหน้าที่ โดยการพัฒนาในระหว่างเรียนจะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ส่วนการพัฒนาครูในระหว่างปฏิบัติหน้าที่จะส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (Phonphirun, 2015)

สำหรับหลักสูตรสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีรายวิชาเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม สำหรับความเป็นครู และสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในทุกรายวิชาที่เปิดสอน ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา แห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อที่จะผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นกำลังของชาติต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาครูเป็นช่วงของการพัฒนาสู่ความเป็นครู การพัฒนาในช่วงนี้จะส่งผลต่อการมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูต่อไป (Yoloa and others cited in Chalabkang, 2016) และบุคคลที่มีความตระหนักในจรรยาบรรณจะมีแนวโน้มที่จะมีคุณธรรม เช่น Athiratpanya and others (2015) วิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะครูดีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ที่มีความตระหนักในจรรยาบรรณวิชาชีพสูงมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูง

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นครูของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร เพื่อพัฒนานักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ให้มีคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษากาได้ประกาศใช้ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม (Rachakitchanubeksa, 2013) เพราะการมี “คุณลักษณะอันพึงประสงค์” หรือ “เป็นคนดี” โดยเฉพาะอาชีพครูเป็นอาชีพที่ทำงานกับคนเพื่อพัฒนาหรือยกระดับศักยภาพและสภาพจิตของคน การสร้างคนดี คนที่มีลักษณะพึงประสงค์จำเป็นต้องมีแบบอย่างที่ดี (Chalabkang, 2016; Kaensan, 2017) โดยงานวิจัยนี้จะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงผลการดำเนินการพัฒนาบัณฑิตตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคูณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จำแนกตามปัจจัยทางด้านเพศ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจากจรรยาบรรณวิชาชีพครู 5 ด้าน ตามสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ประกาศใช้ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้แก่ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม (Ratchakitchanubeksa, 2013) มีข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert scale คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และ น้อยที่สุด (1) และ กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Srisaad, 2000) ดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51-5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51-4.50 หมายถึง มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

ช่วงคะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00-1.50 หมายถึง มีคุณลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2 ประชากร คือ ผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่และที่กำลังออกไปฝึกประสบการณ์สอน ในสถานศึกษา และนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาฝึกสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน 91 คน แบ่งออกเป็น ผู้บริหารและครูพี่เลี้ยง จำนวน 19 คน นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ที่กำลังฝึกสอน จำนวน 19 คน และนักเรียนที่เรียนกับนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต จำนวน 53 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของ นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 18 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง นักศึกษา และนักเรียน ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดนี้ เป็นแบบสอบถามลักษณะเดียวกัน แต่ใช้สรรพนามแทนผู้ตอบแบบสอบถามแตกต่างกัน แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดย อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน จำนวน 48 คน จากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.816 หรือร้อยละ 81.60

3.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ t-test

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.34 เป็นชาย ร้อยละ 40.66 และ เป็นนักเรียน ร้อยละ 58.24 ส่วนผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษามีร้อยละเท่ากัน คือ ร้อยละ 20.88

4.2 คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาดบัณฑิตศึกษา พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 1.16) ที่เหลืออีก 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยและในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.58) จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.53) จรรยาบรรณต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.44) และจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

ความเป็นครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
จรรยาบรรณต่อตนเอง	4.27	0.44	มาก
จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	4.45	0.58	มาก
จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ	4.11	0.50	มาก
จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ	4.35	0.53	มาก
จรรยาบรรณต่อสังคม	4.53	1.16	มากที่สุด
รวม	4.31	0.43	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาดบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จรรยาบรรณต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ตามลำดับ

4.3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาดบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาดบัณฑิต จำแนกตามเพศ

ตัวแปร		จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
จรรยาบรรณต่อตนเอง	ชาย	37	4.24	0.46	-.578	89	.565
	หญิง	54	4.29	0.43			
จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	ชาย	37	4.53	0.56	1.061	89	.292
	หญิง	54	4.40	0.58			
จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ	ชาย	37	4.11	0.56	.014	89	.989
	หญิง	54	4.11	.46			

ตาราง 2 (ต่อ)

ตัวแปร		จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ	ชาย	37	4.43	0.46	1.248	89	.215
	หญิง	54	4.30	0.58			
จรรยาบรรณต่อสังคม	ชาย	37	4.41	0.39	-.851	89	.397
	หญิง	54	4.62	1.47			
รวม	ชาย	37	4.29	0.35	-.342	89	.733
	หญิง	54	4.32	0.49			

จากตาราง 2 พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า จรรยาบรรณต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เหลืออีก 4 ด้านมีค่าเฉลี่ยและในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อตนเอง และจรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จากการเปรียบเทียบจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวนตามเพศพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. อภิปรายผล

5.1 คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตศึกษา พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า จรรยาบรรณที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ประกาศใช้ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ และจรรยาบรรณต่อสังคม (Ratchakitchanubeksa, 2013) เป็นแนวปฏิบัติที่เป็นคุณลักษณะที่เน้นทางจิตใจเป็นส่วนใหญ่ จัดเป็น “คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นครู” มีเพียงจรรยาบรรณต่อตนเองที่กล่าวถึงบุคลิกภาพภายนอก คือ มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นที่ยอมรับของคนอื่น และจรรยาบรรณต่อสังคม คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาของไทย การรักษามลประโยชน์ของส่วนรวม และการเป็นผู้นำในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฉะนั้นจรรยาบรรณด้านอื่นๆ อีก 3 ด้าน เน้นคุณลักษณะทางจิตใจ ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จนสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้เป็น “ครูดี” ซึ่งอาชีพครูนั้นเป็นอาชีพที่ทำงานกับคนเพื่อพัฒนาหรือยกระดับศักยภาพและสภาพจิตใจของคน เป็นอาชีพที่สร้างคนดี นักเรียนจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จำเป็นต้องมีแบบอย่างที่ดี (Chalakbang, 2016) หากพิจารณาในประเด็นความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาในลักษณะเดียวกัน พบว่า งานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับพระมหามงกุฏ สามารถ (Samat, 2013) ที่พบว่าคุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของภานุวัฒน์ ดิตตะ และพนมพร จันทร์ปัญญา (Tidta and Chantharapanya, 2015) ที่พบว่า ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกลุ่มต้อยอย่างขางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34 จังหวัดเชียงใหม่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก มาเป็นอันดับ

ที่ 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของจำนงค์ แจ่มจันทรวงศ์ อินทร์ จันทร์เจริญ เณนิศา สุวรรณจินดา และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์ (Chaemchansuang, Chancharoen, Suwanchinda and Siririt, 2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาวิชาชีพครูวิทยาลัยเชียงราย พบว่า การพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา ศิริพานิช ปรีชา วิจิตรธรรมรส และพาณิชพนิต ศิริพานิช (Siriphanit, Wichitthamrot and Siriphanit, 2012) พบว่า จรรยาบรรณวิชาชีพของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนั้นเป็นครู ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษา พบว่า จริยธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังเช่นงานวิจัยของศรีณ วงศ์คำจันทร์ (Wongkhamchan, 2017) ที่วิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมของนักศึกษาและแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา พบว่า มีจริยธรรม สำหรับนักศึกษา 25 ประการ เช่น มีความรอบรู้เฉลี่ยฉลาดเฉลียวชาญในสาขาวิชาที่ตนศึกษา (ปัญญา) มีความขยันหมั่นเพียร ในการศึกษาเล่าเรียนไม่ย่อท้อไม่ทอดธุระ (วิริยะ) สนใจศึกษาเล่าเรียนอ่านตำราฟังคำบรรยายต่างๆ และสดับรับฟังมาก (พาหุสัจจะ) เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จึงถือได้ว่าเป็น คุณลักษณะเด่นทางจรรยาบรรณวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และจะเป็นผลผลิตที่สำคัญในการ เป็นพลเมืองตัวอย่างที่ดีในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับการคอร์รัปชันในอนาคต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ เพราะการ คอร์รัปชันถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ขัดขวางกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (Chansan, 2013)

5.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อคุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาระดับ มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมกับความเป็นครู อีกทั้งในระหว่าง ที่ศึกษาอยู่ในชั้นเรียน นักศึกษาได้เรียนรายวิชาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับครู ทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญที่จะปฏิบัติตาม จรรยาบรรณวิชาชีพครู เพราะครูคือแม่พิมพ์ของชาติ หากครูเป็นแม่พิมพ์ที่ดี ก็จะสามารถผลิตลูกศิษย์ที่ดี อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นๆ เช่น งานวิจัยของพระมหามงคล สามารถ (Samat, 2013) ที่วิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะ ทางจริยธรรมของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีคุณลักษณะทางจริยธรรมโดยรวมและราย ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ งานวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับขอมัญญา อิงอาจ (Ingat, 2011) วิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม ความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า นักศึกษาที่มีเพศสาขาวิชา ระดับ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนระดับความใกล้ชิดศาสนาของครอบครัวและระดับทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมจริยธรรมต่างกัน มีพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 (Chansan, 2013)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ที่ควรให้ความสำคัญและนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนานักศึกษาระดับ มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คือ พฤติกรรมส่วนบุคคล คือ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบในการทำงาน ที่ได้รับมอบหมาย และพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นคือ ความสามัคคี วิธีการขจัดความขัดแย้ง การแสดงความเอื้อเฟื้อ มิไม่ตรีจิตต่อกัน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการสอดแทรกในระหว่างการจัดการเรียนการสอน การสะท้อนคิด ผ่านรายวิชาตามหลักสูตร เช่น คุณธรรมสำหรับครู เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งต่อไปควรเป็นการศึกษาวิจัยต่อยอดเพื่อพัฒนาพฤติกรรมส่วนบุคคล คือ ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น คือ ความสามัคคี วิธีการจัดความขัดแย้ง การแสดงความเอื้อเฟื้อ มีไมตรีจิตต่อกัน ด้วยการศึกษารูปแบบการสอนที่หลากหลาย เพราะงานวิจัยและพัฒนาในระดับห้องเรียนมีน้อย

7. รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จักขณา อธิรัตน์ปัญญา และคณะ. (2558). การวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะครูดีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 5(2), 30-48.
- จำนงค์ แจ่มจันทรวงศ์, อินทร์ จันทร์เจริญ, เณนิศา สุวรรณจินดา และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู วิทยาลัย เชียงราย. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 2541-2554.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2554). การศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 2(2), 21-30.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา ศิริพานิช, ปรีชา วิจิตรธรรมรส และพาชิตชนันต์ ศิริพานิช. (2555). จรรยาบรรณวิชาชีพของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 4(2), 59-70.
- ปวีณา มีชูสม. (2560). การศึกษาสภาพการปฏิบัติภาระงานของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(1), 60-67.
- พระธนทร โกวิท (โยธางันท์). (2558). คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตามทัศนะของนักเรียน โรงเรียนเวียงสะอาดพิทยาคม ตำบลเวียงสะอาด อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม. *RMU (Humanity and Human Sciences)*, 10(3), 243-248.
- พระมหามงคล สามารถ. (2556). คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *วารสารวิชาการราชภัฏตะวันตก*, 8(1), 31-42.
- พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2558). *ครูเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ภาณุวัฒน์ ดิตตะ และพนมพร จันทร์ปัญญา. (2558). ความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกลุ่มตออย่างาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 จังหวัดเชียงใหม่. *พินเนศวร์สาร*, 11(1), 55-67.
- ภูมินทร์ เจริญสุข. (2559). สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 3(1), 19-26.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2556). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. (4 ตุลาคม 2556) เล่ม 130 ตอนพิเศษ 130 ง.
- เรืองวิทย์ นนทภา. (2559). คุณลักษณะของครูที่ผู้เรียนประทับใจ: ต้นแบบของครูดี. *วารสารวิชาการวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(2), 142-153.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครูมืออาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 123-128.

- ศรีณ วงศ์คำจันทร์. (2560). จริยธรรมนักศึกษาและแนวทางพัฒนาจริยธรรมนักศึกษา. *สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 23(2), 71-85.
- ศุภเจตน์ จันทร์สาสน์. (2556). การคอร์รัปชันและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคม: การพิจารณาระหว่างประเทศ. *สงขลานครินทร์ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 9(3), 35-59.
- สุชาติ กรเพชรปานี. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไม่ซื่อสัตย์ทางวิชาการของนักศึกษามหาวิทยาลัย. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 5(1), 97-113.
- อมรรัตน์ แก่นสาร. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(1), 7-15.
- อภิญา อิงอาจ. (2554). พฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 21(1), 167-176.

โรมันสคริป

- Athiratpanya, C. and others. (2015). kan wikhro ongprakop khong khunnalaksana khru di nai radap kansueksa khanphuenthan. *warasan wichai lae phatthana laksut*, 5(2), 30-48.
- Chaemchansuang, C., Chanchaoren, In., Suwanchinda, C, and Siririt, W. (2017). patchai thi songphon to kan phatthana ton-eng tam chanyaban wichachip khru khong naksueksa laksut prakatsaniyabat bandit sakha wichachip khru witthayalai chiangrai. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(3), 2541-2554.
- Chalakbang, W. (2016). chit winyan khwam pen khru : khunnalaksana samkhan khong khru mue achip. *Warasan Mahawitthayalai Nakhon Phanom*, 6(2), 123-128.
- Chansan, S. (2013). kan khorapchan lae khwam lueam lam thang raidai nai sangkhom : kan phicharana rawang prathet. *Songkhla Nakharin Chabap Sangkhomsat Lae Manutsat*, 9(3), 35-59.
- Charoensuk, P. (2016). saphap kan patibatngan tam mattrathan kan patibatngan khong khru nai sathan sueksa sangkat samnakngan khet phuenthi kansueksa matthayomsueksa khet 33. *Sikkha Warasan Sueksa Sat*, 3(1), 19-26.
- Ingat, A. (2011). pharuetikam khwam suesat sutcharit khong naksueksa radap udomsueksa nai khet krungthepmahanakhon lae parimonthon. *Warasan Wichakan Phra Chom Klao Phra Nakhon Nuea*, 21(1), 167-176.
- Kaensan, A. (2017). kan phatthana tua bongchi chit winyan khwam pen khru khong khru sangkat samnakngan khanakammakan kansueksa khanphuenthan. *Warasan Mahawitthayalai Nakhon Phanom*, 7(1), 7-15.
- Konphetpani, S. (2007). patchai thi mi itthiphon to khwam mai suesat thang wichakan khong naksueksa mahawitthayalai. *Warasan Wichai Lae Watphon Kansueksa Mahawitthayalai Bunpha*, 5(1), 97-113.

- Kowitho (Yothachan), P. (2015). khunnalaksana khong khru thi phueng prasong tam thatsana khong nakrian rongrian wiang saat phitthayakhom tambon wiang saat amphoe phayak phum phisai changwat maha sarakhm. *RMU (Humanity and Human Sciences)*, 10(3), 243-248.
- Michusom, P. (2017). kansueksa saphap kan patibat phara ngan khong khru nai sathan sueksa sangkat ongkan borihan suan changwat Nakhonratchasima. *Sikkha Warasan Sueksa Sat*, 4(1), 60-67.
- Phonphirun, P. (2015). *kharu setthasat*. Krungthep: Sathaban Bandit Phatthana Borihan Sat.
- Ratchakitchanubeksa. (2013). *khobangkhap khuru sapha wa duai mattrathan wichachip phoso 2013*. (4 October 2013). Lem 130 Ton Phiset 130 Ngo.
- Rueangwit, N. (2016). khunnalaksana khong khru thi phurian prathapchai: tonbaep khong khru di. *Warasan Wichakan Witthayalai Fa It Thoe*, 10(2), 142-153.
- Samat, P. (2013). khunnalaksana thang chariyatham khong naksueksa khana manutsat lae sangkhomsat mahawitthayalai ratchaphat Nakhonpathom. *Warasan Wichakan Ratchaphat Tawantok*, 8(1), 31-42.
- Sangraksa, N. (2011). kansueksa saphapkan khong kan thongthiao choeng sinlapawatthanatham nai changwat nakhonpathom. *Warasan Sinlapakon Sueksa Sat Wichai*, 2(2), 21-30).
- Siriphanit, P., Wichitthamrot, P., Siriphanit, P. (2012). chanyaban wichachip khong khru nai phaktawanok Chiangnuea. *Warasan Nak But Parithat*, 4(2), 59-70.
- Sisaad, B. (2000). *kan wichai bueang ton*. Krungthep: Su Wira Ya San.
- Tidta, P., and Chantharapanya, P. (2015). khwamtongkan phatthana samatthana khru rongrian matthayomsueksa sangkat klum doi ang khang samnakngan khet phuenthi kansueksa matthayomsueksa khet 34 changwat Chiang mai. *Phi Khanet San*, 11(1), 55-67.
- Wongkhamchan, S. (2017). chariyatham naksueksa lae naeothang phatthana chariyatham naksueksa chut sak thong. *Warasan Manutsat Lae Sangkhomsat (So Tho Mo So)*, 23(2), 71-85.